

GORENJEC

Političen in gospodarski list.

Stane za Kranj z dostavljanjem na dom 4 K, po pošti za celo leto 4 K, za pol leta 2 K, za druge države stane 5-60 K. Posamezna številka po 10 vin. — Na naročbe brez istodobne vpošiljatve naročnine se ne ozira. — Uredništvo in upravnništvo je na pristavi gosp. K. Floriana v »Zvezdi«.

Izhaja vsako soboto
zvečer

Inserati se računajo za celo stran 50 K, za pol strani 30 K, za četrt strani 20 K. Inserati se plačujejo naprej. Za manjša oznanila se plačuje za petlet-vrsto 10 vin., če se tiska enkrat, za večkrat znaten popust. — Upravništvu naj se blagovoljivo pošiljati naročnina, reklamacije, oznanila, sploh vse upravne zadeve, uredništvu pa dopisi in novice. — Dopisi naj se izvolijo frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

Naše občine.

I.

«Podlaga prosti državi je prosta občina,» tako se glasi prvi stavek provizoričnega občinskega zakona z dne 17. marca 1849, št. 170. drž. zak. Zalibog od te proste občine po državnem občinskem zakonu iz leta 1862, ki je postavil načela za deželne občinske zakone, ni ostalo mnogo. Nad avtonomno občino ima največje kontrolne pravice državna in deželna uprava, župan samostojne občine se niti ganiti ne sme, če to ni vseč okrajnemu ali deželnemu glavarju.

Opravljanje s pasjo ponižnostjo vse posle prenesenega delokroga, dovoljevanje izdatke, ki jih večinoma že predpiše politična oblast, to je glavna naloga občinskih odborov, oziroma njihovih izvršujočih organov, županov ali občinskih predstojnikov.

Da se v takih razmerah vedno bolj širi klic po reformi občinskega in občinskega volilnega reda, je pač umevno. Saj nobenega vestnega župana in naprednega odbora ne more boleti bolj, kakor če se mu zavežajo roke, če hoče izvršiti količkaj dalekovidne sklepe.

V naslednjem hočemo navesti nekoliko misli, na kak način bi se mogle občine postaviti na nekoliko modernejšo podlago, bodisi glede sestave občinskih odborov, bodisi glede delokroga odborov in županov samih.

Predvsem je pripomniti, da uravnava občinskih zadev spada v delokrog deželnega zbora, ki ni več navezan na določbe državnega občinskega zakona, kajti občinske zadeve niso po državnem osnovnem zakonu iz leta 1867 več pridržane državnemu zboru. Torej spada v kom-

petenco deželnega zbora tudi preosnova občinskega volilnega reda.

Naš kranjski občinski volilni red, ki sloni na deželni postavi iz leta 1866, je gotovo zastarel, saj so se gospodarske in politične razmere v deželi v zadnjih štiridesetih letih izpremenile tako bistveno, da zahtevajo s silo širjega okvirja, v katerem bi se mogle razvijati svobodneje. Vsa velika industrija na Kranjskem je novejšega izvora, vedno bolj se čuti velika praznina v zakonu, ki ne dovoljuje aktivne pravice delavstvu, ki tvori po marsikaterih občinah več nego polovico vseh prebivalcev in plačuje večino posrednih davkov. In ali ne bije v obraz vsem našim sedanjim nazorom določba § 10. obč. volilnega reda, da ne smejo biti v občinski odbor voljeni prosti, težaki, dninarji in obrtni pomočniki. Najbolj izobraženi obrtni pomočnik torej ne sme biti občinski odbornik, ker nima svojega (?) kruha, kakor ubogi, ki dobiva podporo, kakor se izraža postava.

Prva zahteva mora torej biti, da se da volilna pravica vsem, kateri je dosedaj niso imeli, če se sicer neomadeževani. Zato se mora, če se že ne more uvesti splošna in enaka volilna pravica, kakor pri volitvah za državni zbor, dosedanjima dvema, oziroma trem volilnim razredom, priklopiti še tretji, odnosno četrti razred, ki naj obsega vse dosedaj izključene osebe. Tudi ženskam bi se morala izdatno razširiti volilna pravica. S takim razširjenjem bi se še vedno prav dobro skladal član 11. drž. obč. zakona, ki pravi, da se je treba primerno ozirati na varovanje koristi višjih obdajencev.

Ne zabite Ciril-Methodove družbe!

Nemška nevarnost na Gorenjskem.

Konec.

Nemci na Jesenicah vsled svoje izvrstne organizacije vztrajno napredujejo, dokaz za to so nam zadnje občinske volitve. Te volitve so pokazale, da je edinole s složnim nastopom, s skupnim delom vseh jeseniških Slovencev možno preprečiti ta dobro organizirani nemški naval. Pokazale so te volitve, da imajo Nemci na Jesenicah moč, ki se je podcenjavala, in da jih očitno podpira vlada. Pokazale pa so tudi Slovincem na Jesenicah vsem brez razlike političnega prepričanja eden edini cilj: ohranitev slovenske narodne posesti, cilj, pred katerim morajo pasti vsi strankarski oziri. Zato gotovo navdaja veselje vsakega pravega Slovenca, da se jeseniški Slovenci spoznali ta skupni cilj in da so pripravljeni složno braniti našo narodno posest. Vsakdo pa, ki bi na ta ali oni način kdaj skušal rusiti in kaliti to složnost, vsak tisti bi bil izdajca slovenskih narodnih koristi.

Nujna dolžnost naše vlade in našega deželnega odbora pa je, da takoj napravita konec nerednim občinskim razmeram na Jesenicah in da se razpišejo nove občinske volitve. Takrat pa jeseniški Slovenci brez strankarskih ozirov složno v boj, obračunajte z Nemci in nemčurji in pometite jih iz občinskega odbora!

Jesenice naj postanejo vzorna slovenska občina, neomahljiva varuhinja naše narodne posesti, nepremagljiva slovenska trdnjava, ob kateri naj si ošabni Nemci razbijajo svoje glave! V dosego tega cilja naj tekmujejo vse slovenske kulturne in gospodarske naprave na Jesenicah, tekmujejo naj odatne slovenske stranke.

PODLISTEK.

Brodkovski odvetnik.

Slika iz sedanjega življenja moravskega.

Češki spisal Vaclav Beneš-Šumavský; poslovenil Avgust Petrič. Dalje.

„Kako naj govorim mirneje? Lahko se reče: govorite mirneje. Moja čast ni nikaka cunja. Zadoščenje moram imeti, obsojena mora biti, zaprta, da, zaprta!“

„Počakajte, milostiva“, je počel doktor znova, prijemši razljučeno gospo za roko in sileč jo, da bi se vsedla. „Povejte mi sedaj lepo mirno, kdo vas je razžalil.“

„Kdo? Kanjakova, to se razume,“ je vzkliknila županja, siloma se sileč k miru, „razžalila je včeraj zvečer o meni vest, da mi je kupil moj mož novo obleko iz občinskih denarjev. A to je vendar grozna, brezbožna laž, sami morate priznati.“

„Razumem vašo razburjenost,“ je izpregovoril doktor.

„To si mislim tudi,“ je pritrdjevala županja.

„A imate priče, da je to v resnici rekla gospa Kanjakova? je nadaljeval doktor.

„Gotovo jih imam,“ je zatrjevala ter se nemirno presedala na stolu, „vsi ljudje, ki so bili pri slovanski lipi, mi potrdijo.“

„Pred vsem mi morate povedati, kdo vam je pravil, da je rekla to gospa Kanjakova.“

Sedaj se je ustrašila Pejčohovka, zamislila se in premišljala.

„Rekla mi je — gospa upraviteljica, pravzaprav ne, rekla mi je gospa učiteljica — — V resnici ne vem sedaj, kdo mi je to povedal.“

„Ah, to je neljuba okoliščina, da ne veste tega gotovo,“ je opomnil sedaj odvetnik. „Ako hočete tožiti, morate imeti dve priči, ki sta to dejanski slišali od gospe Kanjakove.“

„Dobro, gospod doktor, preskrbim si jih, preskrbim,“ je naglo odgovarjala razljučena gospa. „Pojdem takoj k upraviteljici in k učiteljici. K vsem pojdem, kar jih je bilo včeraj tam. Morajo mi pričati, da je to rekla. Ona mora biti kaznovana, ne zadovoljim se s prošnjo ali z globo, sedeti mora! In pri tem hoče moj mož,“ je zaklicala, spustivši se v zloben smeh, „skleniti mir s Kanjakom! Lep mir bi to bil! Ko bi mu pomagli do zmage, bacnil bi nas, pljuval bi po nas! Ne dopustim, da bi prišlo do sprave! Za žalitve, da bi jim še pomagali, še tega bi se manjkalo! Sedaj šele boje boj — jaz, jaz jim pokažem, kaj zmorem!“

Hilda je, opazivši županjo, prilezla k durim, kjer je poslušala ves govor. Uro pozneje je že vedel Albrecht o vsem, kar se je zgodilo in si mel radostno roke.

Dobil je nepričakovano silnega zaveznika, ki mu v resnici pomore razbiti združeni neprijateljski tabor.

Pejčohova je zapustivši pisarno iskala kaj marljivo prič. Naj se je še tako repenčila, vse gospe so zanikavale, da bi bile kaj slišale. Mesto je bilo sicer polno govornice, kako težko je razžalila Kanjakovka svojo tekmovalko pri zabavi, ali nihče ni hotel priznati, da bi bil to slišal iz njenih ust.

Utrujena, zmučena in vsa divja se je vrnila županja s svojega letanja po pričah in je začela brez okolišev razlagati svojemu možu, da po včerajšnji žalitvi mir s Kanjakom ne velja nič.

„Morala bi ti reči,“ je klicala, „da si baba, ako bi se hotel še spravljati z onim, ki te dolže nepoštenja, tatvine — —“

„Pusti me pri miru s tvojimi ženskimi klepetanji,“ jo je zavračal župan.

„Tako torej razumeš čast svoje hiše?“ je vzkliknila županja vsa zardela v obrazu. „Napoved bodeš še poljubil roko tistemu, ki ti poreče, da si cigan in hudodelec!“

„Ne jezi me!“ jo je prekinil mož. „Zedinili smo se, in pri tem ostane. In če bi hotel, ne smem danes odstopiti. Častna beseda me veže in ne odstopim, če bi imel žrtvovati svoje življenje. Tokrat gre pri naših volitvah za tako važno stvar, da nimaš še pojma o njihovem pomenu, razumeš? In jaz se ne podam k temu, da bi se

Nič manj pozornosti z naše strani ne zasluži Tržič,*) kjer peščica privandranih Nemcev gospodari nad našim domačinom. Po ljudskem štetju iz l. 1880. je imel Tržič med 1797 prebivalci le 100 Nemcev (5.56%), l. 1890 med 2099 prebivalci 381 Nemcev (18.15%), l. 1900 pa med 2626 prebivalci že 569 Nemcev (21.66%). Nemci so torej absolutno (za 281, oziroma 188 duš) in relativno (za 12.59%, oziroma 3.51%) napredovali, dočim so Slovenci absolutno napredovali (za 21, oziroma 339 duš), relativno pa nazadovali (za 12.59%, oziroma 3.51%). Sploh so Nemci v Tržiču od l. 1880 do 1900 napredovali za 469 duš (za 16.10%) v tem, ko zuaša napredek pri Slovencih v istem času le 360 duš. Dasi tvorijo Nemci le petino tržiškega prebivalstva, vendar so gospodarji občinskega sveta, katerega so se pri lanskim občinskih volitvah zopet polastili. Slovenci so zmagali samo v tretjem razredu in imajo od 21 odborniških mest le 8.

Solske razmere v Tržiču so za nas skrajno žalostne. Šola je utrakvistična štirirazrednica (deška in deklška). Nemščino se poučuje kot predmet že v II. razredu, v III. in IV. pa je učni jezik. Izmed 487 solo obiskujočih otrok (242 dečkov in 245 deklic) pa je 445 Slovencev (217 dečkov in 228 deklic) in le 42 Nemcev (25 dečkov in 17 deklic). Dasi je na šoli le 8.62% nemških otrok (10.73 dečkov in 6.93 deklic), vendar nastavlja naš deželni šolski svet, ki ima slovensko večino in ki bi moral s skrbnim očesom čuvati nad pravicami slovenskega naroda na tej šoli, nemško in nemčurško učiteljsko osebje in izroča tako slovensko mladino ponemčevanju. Tako se skrbi pri nas za Nemce, naši izvenkranjski bratje pa se morajo boriti desetletja za najprimitivnejše in najupravičenejše zahteve napram Nemcem, a največkrat brez najmanjšega uspeha. Tako so na deklškem oddelku tri učiteljice Nemke in le ena Slovenka, izmed moškega učiteljskega osebja (4), pa sta le dva odločna Slovenca, eden pa je celo vodja Nemcev v Tržiču. In temu se izroča slovenska mladina.

Vsled takih razmer ni čuda, da se nemška postojanka v Tržiču siri in krepi, ko mi sami delujemo za njen napredek in pospešujemo nemške težnje. Nemcem pa to še ne zadostuje. Že prihodnje leto otvor. namreč »Schulverein« v Tržiču svojo šolo, kar bode ponemčevanje še pospešilo.

Tržiški Nemci so dobro organizirani. Imajo dobro uspevajoče podružnice »Südmarke«, »Alpenvereina« in »Schulvereina«, ki vzdržuje tam tudi otroški vrtec. Tudi naša družba sv. C. in M. ima v Tržiču svoj otroški vrtec, ki pa vsled premajhnih prostorov ne more vršiti tiste naloge, ki bi jo moral. Zato je pa nujna potreba, da se v najkrajšem času odpravi ta nedostatek, da bode se mogel družbin vrtec v polni meri mogel kosati z nemškim.

*) Istotako je pisatelj slabo poučen v tržiških razmerah.

zvalila na—me pred celim narodom krivda, da sem zaradi babjih klepetanj izdal Brodkovice Nemcem in židom. Sedaj veš, in po tem se tudi ravnaj!

Izpregovorivši je odšel v svojo prodajalnico in pustil svojo soprogo samo.

Nekaj časa je osupla molčala, potem so se ji zalesketale solze v očeh, in kmalu je začela zopet stiskati pesti. Divjost in sovraštvo sta ji švigala iz oči. Celo njeno telo se je stresalo divje jeze.

„Tedaj ne moreš, nočeš?“ je hripavo iztisnila iz sebe, obrnjena proti durim, skozi katere je odšel njen soprog. „Držati moraš svojo častno besedo,“ je pristavljala z zaničljivim smehom. „Tedaj pustiš žaliti svojo ženo, pustiš se psovati hudodelca, ki krade iz občinske blagajne? Dobro! Jaz vsaj ne prenesem tega, razumeš? Zdajle vam pokažem, kaj zmorem jaz, slaba žena. Zdaj počnem jaz agitirati proti Kanjaku, in videla bode, ali postane župan!“

V istini je pričela sama hoditi okoli volilcev in jih prigovarjati, da bi ne volili Kanjaka. Župan Pejčoh se je sicer jezil na ženo, a ji ni mogel zabraniti, da bi ne delala tega. V doslej uspešno napredujočo agitacijo so se vrnille s tem zmešnjave, in Mudra, kateremu je poveril agitacijski odbor skoro vse delo, je imel dovolj posla, da je popravil na vseh straneh, kar je pokazala županja.

Vsled teh žalostnih narodnostnih razmer je neobhodno potrebno, da se vse Slovenstvo v Tržiču brez razlike političnega prepričanja združi in organizira v močno bojno vrsto, ki naj skuša s preudarnim, naročnim delom zrušiti umetno nemško gospodarstvo in jo poteptati v prah.

Padejo naj strankarski oziri, umakne naj se politična strankarska strast složnemu delu proti našemu najhujšemu narodnemu sovražniku in uspeh ne bo in ne more izostati. Iz sedanjega stanja pa si kuje le Nemeč svoj dobiček.

Naj bodo tržiškimi Slovencev vzgled Čehi v Budjevicah, ki ločeni v politične stranke, za skupne narodne koristi delujejo v najboljši slogi. Uspehi njihovi so sijajni — lansko leto popolna zmagava v tretjem razredu v občinski svet, letos pridobitev deželnozbornskega mandata.

Le s skupnim, smotrenim narodnim delom je mogoče odvrniti pretečo nemško nevarnost na Gorenjskem in ohraniti ta najlepši del naše slovenske domovine.

Pokažimo privandranemu tujcu Nemcu, da hoče biti Slovenec »na svoji zemlji svoj gospod«!

Gospodarski del.

□□□□

Narodno gospodarstvo.

Dalje.

Da se delavca še bolj vsodbudi za dobro delo in varčno uporabo surovin, se v nekaterih obratih izplačujejo posebne premije za pridnost, kakovost, prihranek i. t. d. Bolj redka so podjetja, kjer delavec dobi zraven svoje mezde še neki delež na dobičku, s čimur se interesi delavstva in podjetništva zblizujejo (Industrial Partnership).

Velikost mezde pred vsem zavisi od raznih posebnih krajevnih, osebnih in drugih razmer, ki so v zvezi z delom. Take posebne razmere so zlasti:

1. posebna osebna sposobnost in spretnost;
2. razmere v mestih in na deželi, v večjih in manjših krajih;
3. posebnosti raznih industrijskih panog, ki zahtevajo posebno izobrazbo, ki jo je bilo treba doseči z večjimi stroški, ali so zvezane z nevarnostjo za zdravje in življenje ali drugimi neprijetnostmi (n. pr. pri snažilih kanalov, dimnikarjih, kurjačih na ladjah).

Ako se ne oziramo na take posebne razmere, temveč imamo pred očmi delo navadnega delavca, ki ne zahteva posebnih spretnosti posebne predizobrazbe, vprašati se moramo, kaj pri takem delu odločije o velikosti mezde. Kakšen je splošni zakon o mezdi, ki določuje uzroke za velikost mezde? Res je, da se mezda ravna po pogodbah, ki jih napravijo ljudje med seboj, toda na te pogodbe ravno uplivajo marsikateri momenti, katere je treba proučiti.

Med narodno-gospodarskimi pisatelji so se razvile zlasti tri teorije o uzrokih velikosti delovne plače.

X.

Na večer pred volitvijo sta imela Pejčoh in Kanjak zadnje posvetovanje. Preštevala sta glasove, o katerih sta bila prepričana, da so gotovi, in zadovoljno sta se smehljala. Upala sta, da se lahko zaneseta na zmago v vseh treh razredih. Izvedela sta sicer, da je izvalil Albrecht od nekaterih okoličanskih volilcev pooblastila, vendar sta poslala k njim zopet Mudro. Poznala sta njegovo zgovornost in njegovo navdušenje in nista dvomila o dobrem vspehu njegovega poslanstva. Mudra je bil za agitacijo ziata vreden, neutrudljiv, neupogljivo udan in zanesljiv kakor skala. Ni bil domišljav, ni zahteval časti in odlikovanja, njemu je zadostovala zavest, da deluje za dobro in pošteno stvar. Dolgo v noč je hodil po okoličanskih vaseh okoli občanov, ki so imele v mestnem pomerju zemljo in tudi volilno pravico. Ker ni mogel sam priti k seji volilnega odbora, je poslal zanesljivega moža, da naznani županu, da je izvršil svojo nalogo nad pričakovanje dobro.

Vendar v tem trenutku je vdarila v zmešnjavo, ki jo je napravila v narodni stranki ženska jeza, nova strela. Volilcem je bilo v poslednjih trenutkih razposlano na stotine tiskanih listkov, v katerih je bil s satiričnim humorjem popisan boj Pejčohove s Kanjakovo in sta bila naslikana njuna moža kakor revna sužnja svojih žen, ki ju morata slepo poslušati. Na prvi strani pamfleta sta bili naslikani obe gospe, kako se bijeta divje

A. Teorija o mezdnem fondu (Wages-fund, Fonds de salaire) je doma na Angleškem. Naslanja se na zakon o ponudbi in vpraševanju; ponudbo dela daje število delavcev, ki iščejo dela, vpraševanje pa zavisi od glavnice, ki je v gotovem času razpoložljiva za produkcijo. Ta glavnica, ki je namenjena za produkcijo, tvori mezdni fond, in od razmerja med množino meznega fonda ter številom dela iščočih delavcev je odvisna delovna plača, ki tvori torej kvocijent pri deljenju, čigar dividend je mezdni fond in divizor število delavcev. Umljivo je, da bo mezda rasla, če bo rasla množina glavnice ali padala število delavcev.

Ker se število delavcev vedno množi, kajti ložja in prijetnejša je produkcija otrok nego produkcija glavnice (Gide), gotovo ta teorija za delavstvo ni posebno vsodbudljiva. V resnici danes ne šteje več dosti privržencev. Po pravici se ji očita, da ne upošteva, da mezdni zaklad ravno prihaja od dela samega, da je mezdni zaklad pač merodajen za produkcijo, ne pa za množino in vrednost produktov samih, od katerih dobiva podjetnik svoj dohodek, iz kojega plačuje delavce, in da je množina dela in s tem tudi velikost mezde zavisna od tehnične sestave glavnice in ne toliko od njene množine, in posebno še to, da se s kreditom dajo najraznovrstnejše dobrine sveta uporabiti za produkcijo.

B. Železni ali kruti zakon o mezdi je deloma francoskega, deloma angleškega pokoljenja, ime pa prihaja od socialista Lassalla. Tudi ta teorija izhaja od naziranja, da je delovna moč v sedanji dobi le blago, ki se na trgu prodaja in kupuje kakor druge dobrine, ki imajo svojo porabno in tržno vrednost. Če je ponudba dela večja, padala bo mezda, če pa je ponudba manjša, rastla bo mezda, vendar pa ne bo nikdar dosti nad »naravno« mezdno, ki je potrebna, da se delavstvo, kolikor ga je, vzdrži. Če namreč mezda raste, se bo množilo delavstvo, zato pa mora mezda po naravnem zakonu v ponudbi in vpraševanju sčasoma pasti. Toda tudi znižanje mezde ima gotove meje, ker bi sicer delavstvo, ki bi ne imelo sredstev za obstanek, vedno bolj telesno pešalo, zakoni bi bili vedno redkeji, umrljivost otrok vedno večja, izseljevanje bi se vedno množilo, da slednjič mezda zopet doseže svojo naravno velikost.

Tudi to teorijo je dandanes večina narodno-gospodarskih pisateljev že zavrgla, češ, da nikakor ne soglaša z dejanskimi razmerami. Saj vidimo, da mezda ni enotna za vse delavstvo, da je celo pri eni skupini delavcev mezda različna in zgovodina mezde dokazuje dovolj jasno, da delovna plača ne samo relativno, temveč tudi absolutno raste in se ravna po življenjskih običajih delavstva, po njihovih posebnih fiziških in socialnih, naravnih in umetnih pogojih, da torej zavisi od nivoja, na katerem se nahaja delavstvo (Standard of life).

C. Teorijo o produktivnosti dela pripisujejo Francozu Beaulieuju in Angležu Jevonsu. Po tem nauku zavisi velikost mezde od produktivnosti dela, t. j. mezda je tem večja, čim več dobrin, ki so človeku koristne in prijetne, proizvede delo v določeni dobi. Zato provzročajo boljša delitev dela, tehnični napredki v industriji in kmetijstvu, stroji i. t. d. večjo mezdo.

Ta teorija je za delavca zelo vsodbudljiva, ker ga vedno navdaja z upom, da mu bo plača

s kuhalicami, dočim klečita soproga zgrevano za njima. Žaljivi spis, na katerem ni bil podpisan nihče, a o katerem je vsakdo vedel, da sta njegova provzročitelja Albrecht in tajnik Franci, je končal: „Proč z žensko vlado, ki je provzročila propad vašega sicer cvetočega mesta! Občani, ako hočete, da se vrnejo v Brodkovice zlati časi, da se zopet oživi naše mesto in postane središče obrtnega gibanja in vir bogatih dohodkov, volite modre, napredne, samostojne, energične može in ne ubogih smešnih šlap svojih žen!“

Ta zadnji trumf ni bil brez učinka, v kolikor je šlo za to, da bi se poslabšal glas o prvih dveh možeh v mestu. Vsakdo se je smejal slikki in dovtipnemu slikanju spora med njunima ženama.

Napočil je dan volitev.

Mudra se je prebudil zgodaj ob prvem svitu v svojem revnem stanovanju v predmestju, v sobici, katere strop je bil sestavljen iz grobih tramov, ki so počivali na srednjem tramu, ki je služil za shrambo njegovim knjigam in spisom. Vrnil se je včeraj šele ob enajsti uri ponoči s svojega pota, vendar mu volitve niso dale spati. Vstal je in odšel na dvorišče, kjer se je umil pri vodnjaku, ker ni hotel buditi svoje žene. Oblekel se je ter vzel izza trama zavitek listin in sedel k oknu, ki je bilo obraščeno z divjo trto.

Zunaj se je daniilo, vendar se je svitalo le polagoma zaradi megle, ki se je razširjala okrog in okrog. Pri oknu samem je bila kakor rjav-

rasla, kakor raste produktivnost delu z izobrazbo delavstva, z raznimi iznajdbami, s stroji i. t. d. Vendar je vsa teorija, ki sicer vsebuje dobro jedro, preveč enostranska in ne upošteva dejstva, da je število delavnih moč činitelj, ki pride pri velikosti mezde v prvi vrsti v poštev. V Zedinjenih državah se je produktivnost dela v zadnjih 20 letih ogromno pomnožila, toda mezda je ostala skoro ista kakor pred 20 leti, ker se je število delavcev s priseljevanjem izdatno povečalo.

Mislimo, da bomo splošni zakon o mezdi najlože spoznali, če se držimo opredelbe, da je delovna plača cena za prepustitev delovne moči, zraven pa uvažujemo, da je delovna moč blago neke posebne vrste, ker je to blago človeško bitje.

Na mezdo vpliva torej najprej razmerje med ponudbo in vprašanjem. Na strani podjetnikov kot vpraševalcev je za vprašanje merodajno 1. število podjetnikov, 2. množina dela, ki je zahtevano, 3. važnost, ki jo pripisujejo zahtevanemu delu in 4. pomen, ki ga pripisujejo ceni za delo (mezdi), t. j. njihova plačilna zmožnost.

Na strani ponudnikov, t. j. delavcev pa določa ceno (mezdo) 1. število delavcev, 2. množina dela, ki je napravljivo, 3. važnost, ki jo pripisujejo svoji delovni moči in 4. vrednost denarja kot plačilnega sredstva.

Kakor pri ceni sploh, tako so tudi za velikost mezde merodajni produkcijski stroški. Produkcijski stroški kakega produkcijskega sredstva n. pr. kakega stroja so: vrednost premoga, ki ga porabi stroj, in pa oni amortizacijski znesek, ki ga je treba vsako leto dejati na stran, da se more stroj nadomestiti z drugim, ko postane neporaben. Če to prenesemo na človeško delo kot produkcijsko sredstvo, tvorijo produkcijske stroške 1. vrednost hrane, ki je potrebna za delavce, da ostane zmožen za delo in 2. stroški amortizacije, ki so potrebni, da se delavec nadomesti, ko postane nezmožen za delo, t. j. stroški za vzdrževanje delavčevega otroka za čas, da odraste.

Ker so ti odločilni momenti glede cene le posledice naravnega razvoja razmer, so večkrat tudi kruti, kakor slepo vladajoča narava večkrat kruto gospodarji.

Ker pa človek prodaja delo, ki ga ne proizvaja samo telesne mišice, ker pri delu deluje tudi um, zvestoba in poštenje, ravna se tudi mezda po raznih psiholoških momentih. Vedno bolj pri delovni pogodbi sili na površje človek kot umstveno in moralno bitje in mezda raste z umstvenim in moralnim napredkom človeške družbe. Javno mnenje, delavčeva samozavest in njegovo spoznanje delavskih pravic in socialnega pomena delavstva, delavske organizacije, ki uporabljajo za doseg svojega namena razna sredstva (stavke, razsodišča, zavarovanja i. t. d.) so činitelji, ki povzročajo, da mora mezda doseči „standart of life“.

Statistika nam tudi dokazuje, da so mezde tekom 19. stoletja poskočile za več nego polovico, dočim se ceni, da so cene preživljanju v tej dobi zrasle k večjemu za eno tretjino, da se je torej delovna plača tudi dejansko izdatno povečala.

Marsikatero oviro so krive, da se po nekaterih krajih dalje časa ohranijo mezde, katere zastajajo za plačami v drugih deželah, čeprav se splošno opaža stremljenje, mezde v različnih deželah in raznih industrijah kolikor možno izenačiti.

Dalje prih.

* * *

kasta redka soparica, ali čimdalje proč, tem gostejša je bila, tako da ni bilo od nasprotne hiše videti ničesar, razen nekaj lesene ograje pri malem vrtičku pred hišo.

Mudrova žena se je prebudila vsled škripanja duri in je vstala tudi čez nekaj časa. Tiho je hodila po sobi in napravljala ogenj. Otroka sta še spala v visoki, rumeno pobarvani postelji. Črez nedolgo se je razširil po stanovanju vonj sveže kave.

Zaradi megle je bilo še vedno temno. Mudra je moral čakati, da se bolj zdani. Razložil je pred seboj listine in se smehljal gledaje vanje. Ni dvomil, da je zagotovljena narodni stranki v prvem in drugem razredu, za tretji razred pa vobče ni imel strahu . . .

Dočim je že bilo slišati druge dni po predmestju šumenje, lajanje psov, škripanje duri, težke korake semtertja hodečih ljudi, je bilo danes nenavadno tiho, kakor bi vtonilo vse življenje v megli. Ljudje so še spali. Le tupatam se je prikazal iz megle človek z bisago in za njim drugi — bili so tkalci, ki so se podajali z izgotovljenim delom k židovskim faktorjem.

Mudra se je zamislil v tej jutranji tišini v svoje listine. Ko ga je bil izgnal odvetnik iz pisarne, je bil to zanj hud udarec. Bil si je v svesti, da je pošteno opravljal svojo dolžnost in da ni dal nikakega povoda, da bi se z njim postopalo tako brezobzirno. Bolelo ga je, da se je mogel

Todenski sejem v Kranju dne 9. junija 1908. Prignalo se je — konj, 78 glav domače goveje živine, — glav hrvaške goveje živine, 2 domačih telet, — hrvaških telet, 172 domačih prašičev, — hrvaških prašičev, — domače ovce, — hrvaških ovc, — kozi in — buš. — Pitani voli 100 kg K 76.—, na polovico 100 kg K 72.—, za pitanje 100 kg K 70.—. — Pšenica K 11.—, proso K 7.—, rž K 9.50, oves K 8.—, ajda K 8.75, fižol ribničan K —, mandalon K —, koks — in krompir — za 50 kg.

Zgodovinski in slovstveni pregled za prihodnji teden.

14. junija. — 480. pred Kristom. Leonida pade s 300 Spartani pri Termopilah. — 1782. * Škof Anton Alojzij Wolf v Idriji. — 1798. * Češki zgodovinar France Palacky. — 1800. Avstrijci podležejo pri Marengu. — 1807. Bitka pri Friedhofu. — 1872. Pravila «Glasbene Matice» potrdijo v Ljubljani.

15. junija. — 1086. Vratislav II. češki prejme za svojo osebo od nemškega cesarja Henrika IV. kraljevo dostojanstvo. — 1606. (1608.) * Slikar Rembrandt. — 1876. * Pesnik Alojzij Merhar (Silvin Sardenko) na Ježici.

16. junija. — 1246. Ogr pri Litvi premagani. Vojvoda Friderik II. Prepirljivi pade v boju, z njim izumre Babenbersko moško deblo. — 1714. * Sloveči matematik in pisatelj Joahim Kosutnik v Beljaku. — 1815. Pitka pri Lignyju. — 1896. † Skladatelj Anton Nedved v Ljubljani.

17. junija. — 1696. † Poljski kralj Ivan Sobiesky. — 1722. † Malborough. — 1789. Začetek francoske revolucije, tretji stan se proglasi kot ustavna skupščina. — 1907. Prva seja državnega zbora, izvoljenega na podlagi splošne in enake volilne pravice.

18. junija. — 1675. Bitka pri Fehrbellinu. — 1757. Btka pri Kolinu; Daun premaga Friderika II.; «rojstni dan avstrijske monarhije» (besede Marije Terezije). — 1772. † Gerhard v. Swieten. — 1815. Blücher in Wellington premagata pri Waterloo-u Napoleona I. — 1862. † Pesnik Leon Engelman-Nožarjev v Novem mestu. — 1900. V Kini umore nemškega poslanika pl. Kettelerja. — 1901. † Pesnik Josip Murn-Aleksandrov v cukrarni v Ljubljani.

19. junija. — 1688. † Pisatelj Matija Kastelic v Novem mestu. — 1866. Avstrija izda vojni manifest proti Pruski. — 1867. V Kveretaru v Meksiki ustrelje cesarja Maksimilijana. — 1882. † Pisatelj Anton Terf v Svetinjah. — 1890. † Pisatelj Jernej Križaj-Severjev pri Sv. Antonu pri Kopru.

20. junija. 1762. V Ženevi sežgo spise J. J. Rousseaua. — 1791. Kralj Ludovik XVI. poskusi ubežati. — 1837. Viktorija postane angleska kraljica. — 1837. * Pisatelj Janko Pukmeister-Vijanski v Vinjah pri Novi cerkvi. — 1872. † Pesnik Blaž Poločnik v Št. Vidu nad Ljubljano. — 1881. † Pesnik Anton Pintar v Zalem logu. — 1895. Otvoritev kanala v severovzhodnem morju.

Godovi prihodnjega tedna:

14. Reposlav, Zlatana; 15. Vid, Vidoslav; 16. Jost, Vladislava, Dragimir; 17. Adolf, Tratomir; 18. sv. Rešnje Telo, Bodin; 19. Julijana, Bogdan, Netko, Volkoslava; 20. Silverij, Milava.

Sejmi na Gorenjskem prih. teden:

15. v Dobu.

spozabiti doktor, ki je zašel v mreže sorodništva svoje žene, tako daleč, da mu je zabranil tudi pošteno delovanje za narodno stranko. Kdo bi se nadejal kaj takega od njega, ko je prišel v mesto in ko so ga pozdravljali kot moža, ki dvigne Brodkovice! Mudri je sicer grozila zopet dolga doba pomanjkanja, žal mu je bilo za ženo in otroka, vendar je bil dovolj trden značaj, da se vsled tega ni dal omajati v svoji dolžnosti. Ko je odhajal iz pisarne, je vedel, da bi ga Kubala, če bi ga prosil, ko bi se mu polegla jeza, sprejel zopet rad, ker se ne opravi tako lahko brez njega. Vendar ves njegov ponos se je uprl v njem proti taki odklonitvi. Ako bog da, se preživi tudi brez odvetnika. Stopivši iz pisarne v predmestje je dvignil ponosno glavo . . .

Omenil ni niti z besedico, kar se je zgodilo med njim in doktorjem. Sramoval se je povedati, ker je bil branil prav do zadnjega trenutka domoljubje svojega gospoda proti vsakemu sumničanju. Šele iz ust pisarjev se je izvedelo, da je doktor odpustil Mudro zaradi volitev. Ko sta vso stvar izvedela Kanjak in župan, sta imela oba možaka enako misel, da se izvoli po volitvah „emigranta“ za občinskega tajnika, ker je postal dosedanji nemogoč zaradi svojih spletkarij z Albrechtom. Dan pred volitvijo je naznanil to župan Mudri. Obraz „emigrantov“ je zažarel radosti, ko je izvedel iz ust Pejčohovih, da mu je zagotovljena bodočnost.

Dopisi.

Z Bleda. Ko je pred letom nastopila klerikalna občinska vlada pri nas, smo o nasprotnikih boljše sodbo imeli, kakor jo imamo danes. So že pokazali, kaj znajo. Pokazali so že večkrat, da smejo klerikalci delati vse in se jim gleda skozi prste, liberalci so jim pa izročeni na milost in nemilost. Nikdar se še ni slišalo, da priženejo zaradi prestopka policijske ure žendarni uglednega gostilničarja pred občinski svet kakor kakega lumpa, zato, da ga morejo kaznovati za 4 K, kakor se je to zgodilo Ropretu „Kapsu“ pred 14 dnevi. Župana in njegove svetovalce veseli, da se morejo maščevati nad svojimi nasprotniki, kar seveda ni. krščansko, pa tudi ne pametno, ker svet se vrti, in kdor je zdaj spodaj, lahko pride na vrh in potem pride dan obračuna. S takim enostranskim postopanjem sami sebi kopljejo grob, v katerega padejo prejalislej. Za važnejše stvari nima župan časa. Sprehajališče na Straži, ki je veljalo pred več leti tisoče kron, je danes zaprto javnosti po krivdi županstva. Kako župan skrbi zase, se razvidi iz dejstva, dasi je dal k svoji vili pri zdravniškem domu napraviti na občinske stroške cesto, 13 posestnikom pri Blejskem domu pa ne privoščiči iste, ki so jo seveda veliko bolj potrebni. Prejšnja leta je županstvo izdajalo tiskani občinski račun, danes se ne izda več, da ne zvemo, kako gospodarijo. Vse to si bomo zapomnili, ker čez sedem let, če ne prej, pride vse prav.

Iz Zagreba. V stolnem mestu Zagrebu se je ustanovilo «Slovensko društvo Lipa», kojega namen je, da se tukaj živeči Slovenci sestajamo, osebno spoznavamo, prirejamo društvene zabave in izlete ter svoj ljubljani slovenski materni jezik med seboj govorimo in gojimo. Dne 26. aprila se je volil novi odbor, ter je stopila «Slovenska Lipa» v delovanje. Odboru pa se je naročilo vse potrebno ukreniti, da se «Slovenska Lipa» razširi ne le po celem Zagrebu, ampak tudi daleč med svoje brate Slovence! «Slovenska Lipa» je še mlado društvo ter potrebuje krepkih moči in podpirateljev, da se vzdrži, da boče kos svoji nalogi in bo zamogla stopiti skoro v vrsto vseh ostalih slovanskih društev: Treba je tedaj materialne pomoči, da se potrebno prekrbi in uredi društveno gibanje, posebno ker je srčna želja vseh tukajšnjih Slovencev, da bi se skoraj videli zbrane pod lastno slovensko trobojnico. Da se zamore vse to doseči, prosi vdano podpisano društvo vse prijatelje, znance in mecene ter ljubitelje napredka slovenskega jezika, da blagovolijo pristopiti «Slovenskemu društvu Lipa» kot podporni, izvršilni člani ali ustanovitelji. Vsak najmanjši dar za nabavo trobojnice sprejel se boče zahvalno in dobrotnike v časopisih priobilo. Doneski pa so sledeči: za podporne člane mesečno 50 vin. za izvršujoče člane mesečno 1 K, za ustanovitelje enkrat za vselej 50 kron. Darovi in članarine naj se blagovolijo poslati na podpisano društvo. V nadi, da boče «Slovenska Lipa» dobila obilo dobrotnikov in prijateljev, se uljudno priporočamo njihovi naklonjenosti, ter beležimo z odličnim spoštovanjem «Slovensko društvo Lipa» v Zagrebu.

V Kranju, dne 13. junija 1908.

V sodanjem zasedanju ima državni zbor resiti razen proračuna še načrt o poddržavljenju severne železnice in o davku na žganje. Potem gre na dopust in se snide 10. septembra.

Bilo je prvo plačilo, ki se mu je nudilo za njegovo dolgoletno vztrajno in nesebično delovanje.

Ta nada je pričarala sedaj smehljanje na njegov obraz. Tajnik postane, imel boče večjo plačo, izboljša svoje razmere, lepo boče oblačil ženo in deco, ako doraste starejši fantič, pošlje ga v srednje šole. To je bil vrhunec želj dobrega moža, ki je pri vsej svoji nadarjenosti običal v tesnih razmerah.

Hitro se je razširila svetloba po ulici, rjavkasta megla se je modrila in bledela. Po ulici je bilo že živahneje, a obenem je širil z dnevom in se mešal z meglo prodirni, dušiči dim, ki ga je megla z dimnikov pritisnila k tlom. Dalje prih.

O pomenu ljudskih galerij.

Ob slavnostni otvoritvi ljudske galerije dne 27. maja 1908 v «Narodni čitalnici» v Kranju predaval prof. Makso Pirnat Dalje.

Ponudimo se sedaj prav na kratko pri seriji slik. Kaj zanimiva zbirka! Zanimiva glede zastopanih umetnikov, zanimiva po predmetih, ki so tu obdelani.

Na prvo mesto smo postavili dve slovenski izvorni sliki — dva portreta in posnetek prve slovenske radirunge. Prvi, manjši portret nam predstavlja našega pesnika-prvaka — Franceta Prešerna. Profesor Ivan Franke je naslikal na naši

Jezikovni zakon, ki je baje že izdelan, misli vlada predložiti državnemu zboru po počitnicah. Zakon bo veljal samo za Češko, Slovenci ostanejo torej na rešetih.

Proračun ministristva za javna dela je proračunski odsek predložil državnemu zboru. — Potrebščine za novoustanovljeno ministristvo znašajo 79.166.331 K, med temi je za delavska stanovanja 100.000 K. Odsekovo poročilo priporoča subvencije občinam za napravo vrtov za delavce. Pri poglavju «tujski promet» se označuje določeni kredit pol milijona kron za nezadosten, istotako ni dovolj 40 tisoč kron za reklamne namene. Poročilo pravi nadalje, da je potrebno z najbolj čitanimi svetovnimi časopisi skleniti pogodbo za sistematiško reklamo za povzdigo tujkega prometa.

Volitve v srbsko skupštino so končane. Izvoljenih je skupaj 81 vladnih in 71 opozicionalnih poslancev, potrebno je še 8 ožjih volitev, od katerih pripade polovica vladi, polovica opoziciji. Vladni položaj je po volitvah slabši nego je bil v stari skupštini, v kateri je bilo 91 vladnih pristašev in 69 opozicionalcev. Če upoštevamo oddane glasove, vidimo, da vlada nima večine prebivalstva za seboj, kajti pri zvršenih volitvah je bilo oddanih 225.464 glasov, za opozicijo in samo 175.444 glasov za vlado. Kako se bodo stvari nadalje razvijale, je težko reči; mogoče je, da ministristvo odstopi in da skupština odkloni famozno trgovsko pogodbo z Avstro-Ogrsko.

Pri bulgarskih volitvah za sobranje je dobila vladna stranka večino.

Med Anglijo, Francijo in Rusijo se baje pripravljala politična in vojaška zveza, kateri imajo slediti sestanki francoskega predsednika Fallièresa in angleškega kralja Edvarda z ruskim carjem Nikolajem.

O vstaji na otoku Samos pripoveduje knez, da so ustaši oblegali vladno poslopje, dokler niso prišle ladje, ki so jih razgnale. Na turške čete so ustaši streljali, a so bili razkropljeni. Čete so zasedle Vati in bližnje višave. Vodja ustašev Sofuils hodi po deželi in agitira proti vladi, češ, da sega po pravicah dežele. Med ustaši je vsa žandarmerija s častniki, policija in mnogo uradnikov. Knezova proklamacija je pomirila duhove. — Tako pripoveduje gospod knez, ampak v resnici bo že nekoliko drugače.

V španskem senatu je justični minister predložil zakonski načrt proti dvoboju.

Španska vlada je odpravila obsedno stanje v pokrajinah Barcelona in Gerona.

Ruska дума je s 194 proti 78 glasovom odklonilo kredit za stavbo novih oklopnih. Mornariška uprava je v ta namen zahtevala okroglo 11 milijonov rubljev.

Perzijska vlada je sprejela ruske pogoje, stavljene v ultimatu zaradi obmejnega spora.

Umetnost in književnost

□□□□

Janez Trdina, zbrani spisi, V. knjiga. Cena broš. 1-60 K, eleg. vezano 2-80, po pošti 10 vin., ozir. 20 vin. več. Založil Lav. Schwentner v Ljubljani. Tiskal Iv. Pr. Lampret v Kranju. — Kdor je čital dozdanje zvezke Trdinovih «bajk in povesti

Čitalnici poklonil ta mali, na prvi pogled neznatni portret, o katerem je pa danes obča sodba, da je eden najboljših, kar se njih sploh do danes dobi pri nas o Prešernu. Iz slike nam odseva tista doyzetna, mehka duša Prešernova, kakor se nam kaže v njegovih nesmrtnih pesnitvah. — Drugi portret nam kaže našega ožjega rojaka — slikarja Leopolda Layerja in je spretno delo med nami živečega marljivega umetnika — Matija Bradaske. Napravilga je po avtor-portretu. Kaže nam Layerja v njegovi najboljši dobi; Layerjevo visoko čelo, njegov izraziti obraz nam priča, da imamo pred sabo moza velike nadarjenosti in posebne umetniške sile. — Radirunga «Primož Trubar» je dalo našega nadarjenega slikarja Matevža Sternena. Žalibože tu Sternenu preveč pretirava in nam podaja namesto prave slike našega prvega književnika Primoža Trubarja, rekli bi, to njegovo karikaturu.

Prehod od domačih do tujih slik tvori sester o hrvaskih reprodukcij. — Vlaho Bukovec nam podaja portret slavnega hrvaškega rodoljuba, ustanovitelja Ilirske Matice — grofa Janka Draskovića. — Skromna so sredstva, katera uporablja Ferdo Kovačević v svoji sliki «Zvečer»; predstavljajoči večerni prizor ob veliki reki, vendar dosega z njimi lep učinek, kar nam priča o pravem umetniku. — Zanimiva je slika Joza Bužana «Spomladi» po svojem svetlobnem učinku. Predočuje nam lep prizor iz vaskega življenja na Hrvaškem. Dva Hrvata, eden stari, drugi mladenič, najbrže oče in sin, uživata pred svojo borno kočjo pomladansko krasoto in se grejeta ob mladoletnem solncu. — Mogočno učinkuje drzna Csikoseva slika «Judita in Holofer-

o Gorjancih», gotovo poseže tudi po tem zvezku in ga bo po prečitaniu s čutom tople zadovoljnosti odložil.

Carniola «Zeitschrift für Heimatkunde. Geleitet von Dr. phil. Walter Smid. Trubernummer. Erster Jahrgang. Heft II. 1908. Vsebina: Dr. phil. Ottmar Hegemann: «D. M. Priimi. Truberi. Zu seinem 400-jährigen Geburtstag.» — Hofrat Prof. Dr. Arnold Laschin R. v. Ebengreuth: «Dr. Theodor Elze.» — Hofrat Prof. Dr. Joh. Loserth: «Steiermark, Kärnten und Krain und ihr Zusammenwirken wieder die Gegenreformation.» — Dr. Fried. Ahn: «Zeitgenössische Buchdrucker als Förderer von Trubers Werk (1550—1595).» — Slike: Dva Truberjeva portreta, Truberjev nagrobni spomenik in dr. Elzejev portret. — Ta številka nam prinaša prav zanimive članke o Truberju in njegovi dobi.

Novičar.

Otvoritev železniške proge Kranj-Tržič je oficijelno določena na nedeljo dne 5. julija t. l.

Kranjski deželni zbor bo sklican v petek, dne 19. t. m. na dvodnevno zasedanje, da reši volilno reformo.

Poročilo o kranjski deželnozborski volilni reformi je sedaj znano. Okrajji bodo razdeljeni skoraj do pike tako, kakor za državni zbor. En mandat v splošni kuriji dobi Ljubljana in sicer kot krajevna občina s tistim okolišem, ki ga ima ob času volitev. Ako bi se torej kakšna okoliščanska občina združila z Ljubljano, voli brez daljših odredb v splošni kuriji z Ljubljano. Ostali okrajji so sledeči: 2. sodni okraj Ljubljana brez krajevne občine Ljubljana; 3. sodni okrajji Radovljica, Kranjska gora, Tržič; 4. sodna okraja Kranj in Škofja Loka; 5. sodna okraja Kamnik in Brdo; 6. sodni okrajji Vrhnika, Logatec, Idrija, Cerknica; 7. sodni okrajji Postojna, Senožeče, Ilirska Bistrica, Vipava, Lož; 8. sodni okrajji Litija, Višnja gora, Radeče; 9. sodni okrajji Krško, Kostanjevica, Mokronog, Trebnje; 10. sodni okrajji Kočevje, Velika Lašče, Ribnica, Zuzemperk; 11. sodni okrajji Metlika, Črnomelj, Novo Mesto.

Dopolnilne volitve. Takoj, ko stopi novi kranjski volilni zakon v veljavo, se imajo razpisati dopolnilne volitve dveh novih poslancev mesta Ljubljana iz mestne kurije (§ 3. točka 1.) in poslanec splošnega volilnega razreda (§ 7. a). Vsi ti mandati ugasnejo enodobno z mandati že izvoljenih poslancev drugih volilnih razredov. Za komplementarno volitev dveh novih poslancev ljubljanskih v cenzuskuriji bo veljala še cela Ljubljana kot en sam volilni okraj.

Volilno pravico v splošnem razredu priznava poročevalčevo poročilo vsaki osebi moškega spola, katera je spolnila 24. leto svoje dobe, katera ima avstrijsko državljanstvo ter po določilih volilnega zakona od volilno pravice ni izključena ali izvzeta in katera ima v tisti občini vojvodine Kranjske, v kateri naj se izvršuje volilna pravica, na dan, ko se razpiše volitev, vsaj eno leto o svoje stanovanjše (§§ 66 odstavek 1., zakona z dne 1. avgusta 1895, drž. zak. st. 111.).

O poslovanju deželnega zbora kranjskega določa načrt sledeče: Prvosednik je dolžan skrbeti za vzdrževanje miru in reda med posvetovanji dežel-

nes. — Posnetek Frangeševoga reliefa «Oranje» kaže orjočega kmeta; plug mu vlečeta dva konja. — In kaj naj rečemo o Medovičevem «Sv. Frančišku Asiškem». Res mojstrsko delo, izvedeno v nenavadnem žanru. Takih slik bi si želeli tudi po naših cerkvah.

Impozantan je portret «Markiza Borra», delo Španca Diega Velasqueza. — Gioyoni Segantini, oni veliki umetnik, ki je nedosežno lepo slikal gore in ljudi, ki prebivajo po gorah, kmete in pastirje, je zastopal v naši zbirki s sliko «Materinska sreča». — Holandes France Hals se je odlikoval kot portretist. To priča njegov «Mož z iztegnjeno roko», slika, iz katere diha živahno dramatično življenje. — Polna čustev je slika Švicarja Alberta Weltija, naslovljena «Stari goslar». Stari možak goslar sedi ob grobu svoje žene, gode in si tako privablja v spomin «dni, ki so bili», kakor poje naš Jenko. — Ena najpomembnejših slik naše zbirke je «Mož s kopačo», mojstrsko delo Francoza Milleta, ki je s posebno ljubeznijo in nenavadno dovršenostjo slikal svoje rojake — kmete in delavce iz Normandije. — Avtor značilne slike «Črna zemlja» je Nizozemec Konstantin Mennier, ki je prvi uvedel delavce v umetnost; po svojem delovanju je soroden z Francozom Milletom. — Kaj ljubka je slika «Pomlad» Nemca Hansa Thoma. Predočuje nam pašnik z dvema deklicama in s čredo koza. — Angleža Reynolds in Gainsbarongh sta zastopana z dvema izvrstnima portretoma. Prvi je pod imenom «Gracije» naslikal trisestre iz rodbline Montgomerij, drugi pa slavno angleško tragedinjjo Sivdons. — Mogočno učinkuje «Pokrajina» Ho-

landa Rembrandta zlasti po svojem kontrastu med svetlobo in temo. — Tizianovo «kronanje s trnjem» nam predstavlja znano epizodo iz Kristovega trpljenja. Te živahne postave spominjajo na Michelangela. Ganljiv je Kristov bolestni obraz. — Nedosežna je Tizianova «Denar za davek». Farizej sprašuje Krista, jeli dovoljeno dajati davek. Brez postranskih sredstev je Tizian označil značaj obeh oseb. Pri Kristu mir, plemenitost — pri farizeju hinavstvo, nadležna usiljivost. — Nimec Hans Holbein ml. nam je podal izvrsten portret humanista in satirika Erazma Roterdamskega. — Izpod čopiča Poljaka Wyspianskega sta sliki «Caritas» in «Portretna studija». V prvi sliki je zlasti dobro pogojen izraz duše, druga nam pa kaže Wyspianskega kot izvrstnega portretista, ki ume svojim portretom oddahniti istinitost in resničnost, ki zna ljudi predstavljati prav take, kakršni so bili v tistem trenutku, v katerem so stali pred umetnikom, da jih je naslikal. — Nekaj posebnega v svojem žanru je slika Danca Viljema Hammershøjja, naslovljena «Tihe ure». Nenavaden mir je razlit po vsej podobi; predstavljena ženska se nam zdi kakor nepregiben kip. Tembolj pa učinkuje notranjost, duševnost te slike. Umetnik je tu vrlo spretno spojil resnico s poezijo. — V svet pravljic in pripovedek nas vodi Rus Mihael Vrubelj s svoje smelo sliko «Princezinja labud». Vrubelj je danes najpopularnejši slikar na Ruskem. — Rus je tud Pastrnak, ki nam je naslikal velikega ruskega misleca in filozofa grofa Tolstega. Tolstega so slikali že razni slikarji, in pravijo, da ga ni nihče tako pogodil kakor Pastrnak v naši sliki. Konec prti.

Izlet «Sokola» v Kranju na Dobravo se vsi jutri. Odhod z opoldanskim vlakom, povratek zvečer. Telovadba: a) proste vaje, b) telovadba na orodju, bode ob 4. uri popoldne. Na ta izlet opozarjamo slavno občinstvo, ki vemo, da rado poleti ob nedeljah popoldne na prijazno Gorenjsko in v gostilni pri Valentinu postregli nas bodo z dobro kapljico in jestvinami. Vsakdo naj si toraj izbere v nedeljo kot izletno točko Dobravo, do kamor je iz postaje Otoče 20 minut.

Izlet v Gorico, ki ga je priredil pevski zbor narodne čitalnice v Kranju na binkošno nedeljo, se je izvršil v kljub slabemu vremenu po prej določenemu načrtu. Ob največjem naluju je dospel nekaj čez 10. uro zjutraj vlak z 68 izletniki, katere so pozdravili člani «Pevskega in glazbenega društva» ter člani «Slov. bral. in podpornega društva», spremivši jih potem v mesto k «Jelenu». Ko je ponehal dež, ogledali so si izletniki Kostanjevico, raz katero so se divili krasnemu razgledu goriske okolice. Prijazni pater frančiškan je pokazal grobove Burboncev, bivših francoskih vladarjev. Ogledali so si potem mesto, ob 1. uri pa imeli skupni obed pri «Jelenu». Popoldanski izlet v prijazni Solkan je vspel v občo zadovoljnost. Ko so si izletniki ogledali železniški most čez Sočo, se je razvila pri Marušiču in pozneje pri Fonu prav animirana zabava. Pevski zbor narodne čitalnice je zapel nekaj prav lepih pesmi. Le prehitro je prišel čas odhoda in kaj neradi so se lotili Kranjci od Goričanov. V slovo so jim zapeli pevci zgoraj omenjenih društev na peronu «Slovenac i Hrvat» in «Lepa naša domovina». To seveda ni bilo vseh pangermanskemuču načelniku Wiserju, ki je hotel, da ne bi smel peti. Wieserjeva beseda pa ni obveljala. Še ni dolgo tega, ko so čakali vlaka na državnem kolodvoru neki nemški izletniki, ki so peli tam nemške pesmi. Nad tem se Wieser seveda ni izpodtikal. Temu možu bo treba še vse drugače posvetiti, kakor se mu je posvetilo doslej. Ko se je vlak začel pomikati dalje, je iz stoterih grl zaorilo v pozdrav odhajajočim gostom «Živio» in «Na svidenje»!

Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov v Kranju naznanja vsem gg. trgovcem in trgovskim sotrudnikom, da se je moral sestanek, določen na dan 18. t. m., vsled nepričakovanih ovir preložiti na soboto dne 27. t. m. ob pol 9. uri zvečer v društveni sobi.

Društvo za varstvo otrok in oskrbo mladine za sodni okraj kranjski je imelo svoj ustanovni občni zbor dne 9. t. m. ob 1. uri popoldne v mestni posvetovalnici v Kranju. Predsednik pripravljalnega odbora, g. Ivan Pogačnik, c. kr. deželni svetnik in predstojnik c. kr. okr. sodišča v Kranju, otvori zborovanje, konstatira sklepčnost in iskreno pozdravi vse navzoče, ki nočejo svoje moči, gnotne in duševne, posvetiti zanemarjeni mladini ter tako koristiti njej, a obenem tudi človeški družbi vobče. Iz nadaljnega predsednikovega poročila posnemamo tele podrobnosti: Društvo šteje doslej 80 članov (75 rednih in 5 ustanovnih). Ustanovni so: Vinko Majdič, veleindustrialec; France Omerša star., trgovec; Alfonz Pirc, c. kr. okrajni glavar; Karel Pupp, trgovec, in Karel Šavnik, ces. svetnik in župan. Kot šesti ustanovni član javi svoj pristop govornik, kar se vzame z odobrenjem na znanje. Društvo bi rabilo približno letnih 1600 K, ako bi hotelo skrbeti za 10-15 sirot s tem, da bi jim omogočilo sprejem v sirotišnicah, ali jih dalo k raznim mojstrom, plačevalo zanje učnino in kupovalo zanje obleko. Podlago društveni glavnici je ustanovil pokojni veletržec s poljskimi pridelki, g. Janez Majdič, ki je volil v ta namen 20.000 K. Društvo si je torej treba pridobiti 300-400 rednih letnih članov, katerih doneski á 2 K bi skupno z obrestmi omenjene glavnice, ki je plodonosno naložena v «Kreditnem društvu» v Kranju, dosegli potrebno svoto 1600 K. Govornik sklene z željo, naj se društvo razvija in cvete v prid sirotam, zanemarjenim otrokom ter obenem človeštvu sploh.

V društveni odbor se vzklikoma volijo gospodje: Anton Koblar, dekan; Rajko Marenčič, trgovec; Franc Omerša, trgovec; Makso Pirnat, c. kr. profesor; Ivan Pogačnik, c. kr. deželni svetnik in predstojnik c. kr. okrajnega sodišča v Kranju; Alojzij Šarc, župnik v Šmartnem pri Kranju; dr. Ludovik Treo, c. kr. sodni pristav (kot odborniki). — Za namestnike se volita gospoda Anton Burgar, župan v Hrašah, in Vilko Rus, mestni učitelj v Kranju. — Pri slučajnostih omeni g. Janez Traven, kaplan v Šmartnem, naj odbor zlasti pazi na to, da mojstri ne bodo mladine izrabljali ali zapeljavali k pijanosti, kakor se večkrat pripeti. Za boj proti pijančevanju, ki je zelo razširjeno med mladimi ljudmi, naj se uporabijo vsa mogoča preventivna sredstva. Ljudstvo naj se s predavanjem poučuje o namenu in pomenu društva. Glavarstvo, sodište, duhovniki, sola, vse naj se združi pri plemenitem delu, da se reši osirotela in zanemarjena mladina. — Na vprašanje predsednikovo pojasni g. Anton Koblar, da ne misli Vincencijeva družba v Kranju pač pa okrajni zdravstveni zastop za kranjski okraj sezidati sirotišnico. — Dr. Jožef Kusar izrazi željo, naj se v listih, ki so med ljudstvom najbolj razširjeni (n. pr. «Gorenjec», «Domoljub») otvori stalna rubrika, v kateri se bo ljudstvo opozarjalo na veliko korist društva. — G. prof. Evgen Jarc priporoča odboru, naj pazi, da se ne bodo dajali v obrt otroci, ki še niso izpolnili 14. leta, ki torej še niso telesno dovolj razviti. — G. Janez Mikš, župnik v Trsteniku, omenja, da so mu znani slučajji, da so dobili otroci še pred dopolnjenim 14. letom od županov delavske knjižice. — G. predsednik prosi navzoče sirotinske očete, naj ob vsaki priliki podpirajo društvo, istotako prosi navzoče duhovnike, da opozore preproste ljudi na društvo in na njega namen. — Nato zaključil predsednik zborovanje in zahvali prisotne za lepoštevilno udeležbo. — G. župnik Janez Mikš se zahvali g. predsedniku za premožen trud, ki ga je imel pri snovanju društva; izostali ne bodo uspehi, ki mu bodo najlepše plačilo zato. — Zborovanja se je udeležilo mnogo županov iz kranjskega okraja, takisto mnogo duhovnikov. Med drugimi so počastili zborovanje s svojo navzočnostjo gospodje: Karel Šavnik, ces. svetnik in župan; deželna poslanca Ciril Pirc in Janez Zabret. — Končno pozivljemo meščane pa tudi kmetovalce, da v mnogobrojnem številu pristopijo k društvu, ki ima tako lep namen. Članarina znaša le 2 krome mesečno.

Načelnikom okrajnega cestnega odbora škofje-loškega je izvoljen g. Alojzij Grošelj, posestnik in župan na Dobjem pri Poljanah, njegovim namestnikom pa g. Gaspar Carman, posestnik v Škofji Loki.

Našli so dne 11. t. m. v Gorenjah pri Predosljih v takimenovanih «Tomaževih pečeh» skoro popolnoma golo moško truplo, ki je imelo okrog vratu vrvo. Trupla niso mogli spoznati, sodi se pa, da je delavskega stanu.

Društvo slovenskih trgovskih sotrudnikov v Kranju naznanja vsem gg. trgovcem in trgovskim sotrudnikom, da je c. kr. deželna vlada potrdila pravila posredovalnega odseka, ter da začne posredovalnica poslovati dne 15. t. m.

«**Sokola**» v Št. Vidu pri Ljubljani ustanovni občni zbor se je vršil v nedeljo ob navzočnosti 40 članov, domačinov in članov ljubljanskih sokolskih društev ter iz Šiske. V odbor so izvoljeni: Starosta b. Ivan Reš, podstarosta b. Franc Vreček, načelnik b. Milan Poličar, odborniki bratje: Mihael Babnik, Vinko Poličar, Ivan Tomac, Anton

Strukelj, Blaž Zabavnik, Alojz Šetina, Pavel Goljer, Jože Pečnik, Rok Berlič, pregledovalci računov: brata Ivan Cirman, Franc Ahlin, namestnik: Tomo Burgstaler. Predsedstvo zveze sta zastopala tajnik b. Bogomil Kajzelj, ki je tudi pozdravil zborovalce, ter brat dr. Janko Šavnik. K sklepu bode povedano, da so vabila na ustanovni občni zbor na več krajih bila potrjana.

Stekel pes se je pritepel iz Bitinja v Staro Loko in je tam oklal enega psa in štiriletno deklico. Psa so ustrelili, deklico pa peljali na Dunaj v Pasterjev zavod.

Imenovanje. Kaznilnični pristav moške kaznilnice v Steinu na Nižjevavstrijskem, Moric Haus, je imenovan nadzornikom ženske kaznilnice v Begunjah. Zopet Nemeč!

Grof Čekoni — zaprt. Blizu Pirana se je vozil te dni po morju grof Čekoni, znan od gradnje bohinske železnice. Naenkrat je začel neusmiljeno pretepati 16 letnega veslarja, ki je skočil v morje, da ubeži udarcem. Plemeniti Čekoni pa, ne le da ni rešil dečka iz vode, temveč je še mahal po njem z veslom. Z brega je brž veslal neki Zacevič dečku na pomoč ter že nezavestnega izvlekel iz vode. Čekonija je pričakala razjarjena množica ter ga hotela linčati, kar so zabranili štirje orožniki, ki so neusmiljenega človeka spremili v zapor pri okrajnem sodišču.

Občni zbor društva za promet tujcev za občini Bohinjska Bistrica in Srednja vas. Po predsednikovem poročilu, v katerem pozdravlja doslega zastopnika deželne zveze in pohvalno omenja g. poslanca Pogačnika, deželno zvezo, dr. Krisperja, Muhra in posojilnic na Bistrici in v Srednji vasi, pride na vrsto tajnikovo poročilo. Delovanje društva bi se dalo razdeliti v tri dele, in sicer krajevne razmere, drugi reklamno delovanje in tretji posredovanje med strankami in lastniki stanovanj, oziroma z oblastmi. Glede olepšave kraja se ni dalo mnogo storiti, vaj toliko ne, kakor bi bilo društvo rade storilo, zgolj radi tega, ker je bilo treba orati ledino in je primanjkovalo sredstev. Začetek je povsod težaven. Pri kolodvoru je reklamna tabla v treh jezikih. Enaka se ima postaviti v Srednji vasi. Po nasvetu deželne zveze je društvo postavilo po celi Bistrici jambore, na koje v nekaterih minutah z lahkoto obesi zastave — in tako v naglici v praznični obleki pokaže celo vas. Postavilo je društvo tudi več klopi — nekaj stalnih, nekaj prenesljivih po različnih pripravnih prostorih z lepim razgledom in hladno senco. — Na prošnjo društva je železniško ministarstvo dalo posaditi prostor pred kolodvorom z lepimi kostanji. Nadalje poroča, da bo cestni odbor dal zasaditi cesto od hotela Markeš — pa do konca vasi s kostanji. Žal, meje se sedaj niso urejene. Sicer pa je društvo že tudi samo prosilo deželni odbor, naj skrbi za razširjenje ceste, če drugače ni mogoče, pa potom razlastitve. Kopalništvo, izprehajališče je prišlo opetovano v pretres; žal, troški so nepremagljivi. Tu mora na pomoč država in dežela. V Ukanci, županiji Srednja vas, je društvo napravilo most čez Savico. 2. Reklamno delovanje. Sprejem angleških častnikarjev je društvo častno izvršilo. Izreka se zahvala izvoščkom, ki so zahtevali le polovico tarifne cene. Nadalje je društvo izdalo prospekt v treh jezikih, in sicer v slovenskem, nemškem in laškem jeziku. Inserate je oskrbel g. M. Humek, spis pa I. Piber. Prospektov se je poslalo na vse strani več sto; vspeh prospekta se bo pokazal šele čez več let. Izvrstno reklamno sredstvo bo novi album Kranjske, v kojem bo Bohinj opisan v vsej lepoti in krasoti. Deželna zveza je za reklamo mnogo pripomogla s plakati, koje je izdala po mnogih letoviščih. 3. Mnogo truda je dalo posredovanje med strankami. V 82 slučajih je bilo dela s privatnimi, z oblastmi in dež. zvezo pa 45 dopisov. — Blagajnik poroča o finančnem stanju društva ter omenja raznih faktorjev, ki so z delom in uplivom društvu pomagali. Posamezne točke pojasni. Ko sta preglednika računa našla vse v redu, se račun vzame za znanje. Samostalni predlogi in nasveti: Gosp. predsednik pojasni nekatere zadeve, sklicujoč se na svoje poročilo. Nato zastopnik deželne zveze omenja, da je deželna zveza opazila, kako marljivo je mlado društvo delovalo. Čudi se le, da interesente s svojo odsotnostjo kažejo, da nimajo pravega pojma o prometu tujcev, od kojega imajo vsi sloji, posebno gostilničarji in obrtniki svojo korist. In ti krogi bi se morali najbolj zanimati! Posebno pohvali izdani prospekt. Tujci hočejo tiskane prospekte — zlasti zaradi stanovanj. Deželna zveza je izdala sliko Kranjske v 4000 izvodih v korist društva v Bohinju. Dasi znašajo stroški 1200 K, upati je, da dobi društvo za Bohinj približno 1000 K v svojo korist. Gostilničarji naj bi jih tudi pridno kupovali, pa tudi gostom oddajali. Dež. zveza dobro ve, da je ravno Bohinj, najbolj potreben, da se čim preje dvigne, kolikor mogoče visoko v tujskem prometu zato vse stori — da Bohinj povzdigne. Najbolj potrebna je reklama. Kar je polju gnoj, to je reklama tujskemu prometu. Prvo leto se pač še ne pekaže učinek, pač pa leto za letom; da, pozneje so viri neizčrpjivi. Švica žrtvuje milijone za reklamo. Prav ima; saj se jej vrnejo z bogatimi obrestmi. Deželna zveza je oskrbela, da povzdigne promet, tudi z znižano ceno pri vožnih listih od Celovca do Trsta. Tujcem-letoviščarjem velika udobnost! Reklame ni nikdar dovolj. Čim bolj se bo Bohinj dvigal, tem

več bo treba reklame, seveda v kolikor dopuščajo sredstva. Kratko pojasni se delovanje deželne zveze z zunanjimi prometnimi društvi. — Deželna zveza deluje z istimi roki v roki. — Priporoči posebno gostilničarjem nov list: «Promet in gostilna». Slednjic izrazi željo naj bi zastopnik deželne zveze našel drugo leto bolj polno dvorano društvenikov, kakor letos, kar tudi trdno upa. Gosp. Ivan Markeš nasvetuje, naj g. predsednik prihodnjic da, kakor je običajno, klicati občni zbor tudi pred cerkvijo. Temu nasvetu se pridružijo z večino vsi navzoči člani.

Olikanost Kollerjevo na Jesenicah je že splošno znana vsled različnih rabuk, katere je povzročil ta ultrašvabski petelin in ki je bila zadnjic dokazana tudi pred kranjskogorsko sodnijo. Koller — predrzen in dorajsljav kakor je — misli, da bo njegova aroganca tudi segala izven Jesenic. Na blejski kolodvor je spravil Koller po protekciji svojega sina, ki je vreden svojega očeta. Jabolko ne pade daleč od drevesa. Pobič si upa po slovenskih gostilnah zmerjati poštene ljudi z «windische Hunde». Zadnjic enkrat pa se je priklatil v neko gostilno pijan kot krava, razgrajajoč in nespodobno se vedeč. Ondi se je sredi sobe ponečedil vprico prepirajočih se fantov. In fantje, ki so se prej kregali med seboj, so mirno gledali to lepo početje mladega Kollerja. Zopet neke drugje je ta nadebudni hajlovec pobijal šipe. Menda vendar nismo že v svinjskih hlevih in v zgornjestajerskih pajzelnih.

Podružnica slovenskega plavinskega društva za kranjski okraj priredi jutri v nedeljo izlet na Javornik-Sv. Mohor-Jamnik-Kropa-Radovljica ob pol šestih zjutraj.

Prva žeblijska in železnobitna zadruga v Kropi in Kamnigoric ima 230 članov s 307 deleži, v skupnem znesu 36 481 K 53 vin. Dohodkov je bilo 886 474 kron 30 vin., izdatkov 885.349 K 9 vin. Dobička je 3.580 K 34 vin.

Umril je v Škofji Loki v pokojeni učitelj Franc Praprotnik v 77. letu. Pokojnik je služboval kot učitelj-voditelj na Ježici in v Preski. N. v. m. p.!

Dovoljenje za prireditev tombole je dobilo podporno društvo izučeniht strojarjev v Trziču.

Iz železniške službe. Prestavljen je I. Soklič, pristav in postajenačelnik na Dovjem, v Ljubljano. — Volonter na kolodvoru na Jesenicah, Fr. Syha, je imenovan uradniškim aspirantom.

V Poljanah «pri Vidmarju» priredita dne 21. junija t. l. ob šestih zvečer dramatični odsek in pevski zbor škofjeloske narodne čitalnice predstavo «Krivoprisežnik», ljudsko igro v treh dejanjih (nemški spisal Ludovik Anzengruber). Vstopnina: Sedeži I. do IV. vrste 1 K, ostali sedeži 60 vin., stojišče 40 vin.

Županom v Črnučah je izvoljen Josip Dobravec, ključar pri župni cerkvi in posestnik.

Obešil se je na Duplici pri Kamniku 32 let stari Jože Kníželj, po domače Pikec z Mlake, oženjeni delavec v tovarni v Šmarci. Vzrok baje ženske. To je žalosten znak med našim ljudstvom. Obešenec je bil zelo marljiv in miren človek.

Vremenska opazovalnica v Kranju (III. vrste) je zaznamovala v mesecu maju 4 dni s padavino (dežjem), 27 dni pa je bilo brez padavine. Največja padavina je bila dne 6. maja z 31.0 mm, najmanjša pa dne 22. maja z 1.6 mm. Vsota mesečne padavine je znašala 38.3 mm. Nevihto smo imeli samo enkrat, in sicer 6. maja. — Najvišja temperatura je bila dne 22. maja ob 2. uri popoldne z 29.0° Celzija, najnižja pa dne 1. maja ob 7. uri zjutraj z 9.0° Celzija. Srednja mesečna gorkota je znašala 18.0° Celzija.

Razširjenje učnega jezika na slovenskih gimnazijah. Pod tem bobnetim naslovom je deželni šolski svet sklenil, da naj se za bodoče šolsko leto upelje slovenski pouk veronauku v petem razredu. Istotako se upelje v grščini slovenski pouk v tretjem razredu. Zastopniki slovenskih strank so se brezuspešno trudili, da bi bili kaj več dosegli.

Na Bled pride 21. junija 426 oseb, večinoma člani nekega dunajskega izobraževalnega društva.

Gasilno društvo in občina v Gorjah pri Bledu priredita v nedeljo, 21. junija 1898, veliko slavnost v proslavo 60letnice vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I. Obenem bo tudi blagoslovljenje prenovljenega «Gasilnega doma», kjer je tudi primerni napis, ki slavi cesarjevo 60letnico. Spored je: Na postaji Bled čaka oddelek gasilnega društva na došle goste iz Bohinja pri vlaku ob 8. uri 25 minut in jih pelje v Spodnje Gorje v gostilno k Repečniku, ravno tako čaka oddelek društva na goste, došle z Jesenic ob 9. uri 56 minut, ki tudi odkorakajo v Spodnje Gorje. Ravno tako naj pridejo tudi oni v Spodnje Gorje, kateri bi slučajno prišli peš skozi Vintgar, ker je pri gostilni Repečnik glavno zbirališče vseh društev. — Pri gostilni Repečnik bo ob pol 11. uri slovesni sprejem. Nato odkorakajo vsa društva v spremstvu godbe v Zgornje Gorje k maši, ki bo ob 11. uri.

Slovinci, kupujte vžigalice v korist družbi sv. Cirila in Metoda!

Ob 12. uri je blagoslovljenje prenovljenega «Gasilnega doma» po gospodu župniku J. Azmanu. Po blagoslovljenju defiliranje. Nato odkorakajo društva h kosilu. Ob pol 1. uri kosilo v gostilni Kunstelj v Gorjah. Popoldne ob treh začetek veselice, kjer se bo srečalo, licitiralo, streljalo na dobitke, šaljava pošta ter sploh vse mogoče zabave. Pri celi slavnosti sodeluje domača godba na pihala. Po želji presvitlega cesarja, da bi se čisti dohodek od raznih veselic porabil v dobrodelne namene, se čisti dobiček razdeli polovico med revno šolsko mladino, polovico bolniški blagajni gasilnega društva. Slavnost se vrši ob vsakem vremenu. Prosi se, da bi vsa društva, ne le gasilna, naznanila svojo udeležbo in število članov vsaj do 19. junija, in tudi, koliko se jih udeleži kosila. Skrbelo se bo, da bo postrežba dobra in tako tudi zabava. Torej, vsa društva, v nedeljo, 21. junija, v Gorje!

Rabuka na svatovščini. Jernej Gruden se je dne 10. februarja t. l. oženil in obhajal v domači hiši v Zbiljah svatbo. Vse je bilo židane volje, ter bi se bilo vse v najlepšem redu izvršilo, da ni prišel na svatbo sitnarit hlapec Šuštersič, ki je svate vozil. Ker se je vsled plesa precej prasio po sobi, so se tla z vodo poškopila. Pri novem plesu je pa Šuštersiču spodrsnilo, da je padel in to ga je tako razburilo, da je jel od jeze mize privzdigavati, da se je razlilo vino iz kozarcev. Svatom se je sicer posrečilo nadležnega na prosto potisniti, a obdolženec se je kmalu s kolom oborožen vrnil v sobo ter ženina v gnječi z njim v nos sunil; Janeza Grudna je vsled tega, ker ga je iz sobe spravljaj, dregnil s stolovo nogo pod levo oko. Pred hišo je s kolom udrihal po raznih zunaj se nahajajočih se rečeh. Ker ga je ženinov oče miril, ga je udaril po levih lehteh, da mu je zlomil kost. Šuštersič se dela povsem nedolžnega in ne mara nič drugega o celi rabuki vedeti, kakor to, da je dobil eno s palico po glavi. Obsojen je bil na 4 mesece ječe.

Iz malega nastane lahko veliko. Zaradi neke malenkosti se je vnel prepir med delavcema Janezom Pavličem in Alojzijem Konecem, ki sta skupaj popivala v gostilni Lorenca Noča na Koroški Beli ter se ga oba precej navlekla. Kakor Pavlič sam priznava, vrgel je Koscu vrček s tako silo v glavo, da se je razsul. Obsojen je bil na sedem mesecev ječe.

Znižane cene za vožnjo, kakor veljajo za vojake v uniformi, so dovolile vse avstro-ogrške in bosanske železnice, na katerih velja znižani tarif za uniformirane vojake, za one vojake, ki bodo dobili dopust ob žetvi. Pokazati pa morajo pri blagajni dopustni list, kateri je podpisan v dotični vojaški pisarni in stoji pred naslovom «Dopustni list» (sedaj se «Urlaubschein») besedica «za žetev».

Grozna nesreča se je primerila v soboto na Dunaju. V Ottakringu, v tovarni bratov Sailerjev za celulozo, v kateri je vposlenih okrog 50 oseb, je eksplodirala celuloza. V hipu je bilo celo sropje v plamenu in sedemnajst oseb je zgorelo. Eksplozija se je zgodila v prvem nadstropju in od delavstva, kar ga je bilo tukaj, se ni rešil skoraj nihče. Plamen se je tako hitro razširil, da so bili skoraj v trenutku vsi izhodi zaprti. Med mrtvimi, ki so tako sežgani, da jih ni bilo mogoče spoznati in da so bili komaj podobni človeškim truplom, je tudi sestra tovarnarjev, ki je opravljala neko delo v prvem nadstropju. Brata Sailer sta imela prej tovarno v šestem okraju v Gabloncevi ulici. Dne 22. septembra 1905 se je tam užgala celuloza; takrat so poginili štirje delavci, trinajst jih je pa bilo močno poškodovanih. Ko sta hotela brata Sailer sezidati novo tovarno v Ottakringu, so se upirali vsi sosedje temu namenu in tudi magistratni okrajni urad je ugovarjal. Toda namestništvo je dovolilo stavbo tako nevarne tovarne v objudnem kraju, na takem prostoru, ki je bil skoraj z vseh strani obzidan, tako da je morala požarna bramba prebiti zidove sosednjih hiš, da je mogla v soboto sploh napeljati cevi in gasiti. Splošno je znano, kako rada se užge celuloza, a ne le, da sta podjetnika dobila dovoljenje, zidati med drugimi hišami, je gledala oblast tudi sicer skozi prste. Tako nevarna snov, kakršna je celuloza, bi se smela izdelovati samo v prizemnih prostorih, ki bi morali imeti veliko število izhodov. Podjetnika pa sta imela dovoljenje za izdelovanje v prvem nadstropju in tukaj se je primerila nesreča.

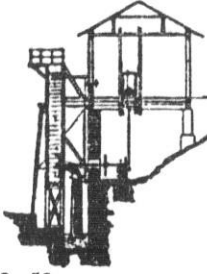
Še malo rabljeno
kolo (prostotek)
se poceni proda. 308 1

Povpraša naj se pri gosp. Dobeis (tvrka Franc Dolenc v Kranju).

Sedlar Ivan Jenko
v Kranju
ima naprodaj dve lahki kočiji.

Loterijska srečka dne 6. junija 1908
Trst 36 56 84 79 11

G. Tönnies

22-53

tovarna za stroje, železo in kovinoličarna v Ljubljani priporoča kot posebnost žage in vse stroje za obdelovanje lesa. Francisturbine osobito za žagine naprave zvezane neposredno z vratilom. Sesalno-generatorski plinski motorji, najcenejša gonilna sila 1 do 3 v. za konjsko silo in uro.

Steckenpferd
lilijino milo

247 40-12

najboljše milo za kožo.

Nas Monopol - kolo št. 6, cena K 108

276 10-8

Zastopnik se iščejo posrednik.

s prostotekom in dvojnimi zvončnim ležiščem je najcenejši, najmodernejši in bogato ozaljšan stroj najboljše kakovosti. Najmočnejše z barvastimi črtami. Dober pnevmatik. Pismena garancija 1 leto. Navadnejša kolesa cenejša. Vsak posamezni stroj se pošlje do meje prosto poštne in colnine. Vso ali delno plačilo naprej, ostane po povzetju. Garancijske zaloge se izvrše hitro od naše avstrijske odposiljalnice. Glavni katalog o kolesih, vseh poleg spadajočih delov in fonografih s čudovito nizkimi cenami zastoj in poštne prosto.

Multiplex voznokolesna Industrije, Berlin 704, Gitschner Str. 15.

Brata HLAVKA

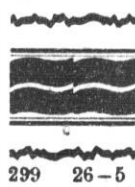
izdelovatelja kirurg. instrumentov
ateljé za ortop. aparate in bandaže
Ljubljana, Prešernove ul. 5

priporočata

svojo veliko zalogo obvezil za zdravstvo in bolniško postrežbo, bižejev, irigatorjev, aparatov za mrzle in inhalacije s paro, sterilizirane obveze in bandaže, kakor tudi nogavic za krčne žile, kilne pasove, vsakovrstne brizgalke in aparate za samoklistiranje, najboljša kvaliteta gumijskih stvari in gumijevih posteljnih podložk. — Vse bandaže se izdelujejo pod strogim nadzorstvom po od-243 52-14 redbah p. n. gg. zdravnikov.

Zunanja naročila se izvršujejo točno, hitro in diskretno.
Galvanični poniklovaní zavod z obratom na motor.
Popravila se izvršujejo točno in oeno.

Sladoled

najfinejši, več vrst, kakor tudi ledena kava, čokolada l. t. d. se dobi vsaki dan sveže pri **E. Brandtu, Kranj-Zunanja** naročila točno in cenje kot povsod drugod! *

299 26-5

Mastin

doktorja pl. Trnkóczyja krmilno varstveno sredstvo se dobiva pristno pri trgovcih le pod imenom **Mastin**. Previdni kmetovalec ga primeša krmi vsaki domači živali. Najvišje medalje na razstavah in tisoči zahvalnih pisem pričajo o velikih uspehih, ki se dosežejo z mastinom.

Tovarniška zaloga: 286-88

Lekarnar Trnkóczy, Ljubljana.

Edino pravi

Thierryev balzam

je z zeleno znamko nune. — 12/2 ali 6/1 steklenic ali pa 1 velika specialna steklenica s patentnim zaklepom 5 kron.

Thierryevo centifolijino mazilo

proti vsem še tako starim ranam, vnetjem, poškodbam, gorečici, kistini, kašlju, krču, slabem teku i. t. d., 2 lončka 3 K 60 v. Razpošilja se le proti povzetju ali za naprej poslani denar. Ti dve domači zdravili sta povsod znani in že od nekaj sloveči.

Naročila naj se naslavljajo na:

Lekarnar A. Thierry v Pregradi pri Rog. Slatini.
275 Zaloga večinoma po lekarnah. 15-8

M. Podkrajšek

frizer za dame in gospode

Ljubljana, Sv. Petra cesta 35. Filijalka na-147 52-48 sproti hotela „Union“

izletem Balke

GOLDEN MEDAILLE
BERLIN 1904

priporoča za gojitev las in za umivanje glave svoj zdravniški priporočni gorko in mrzlo zračni sušilni aparat. Suši brez nadležne vročine. Ne povzročuje skrčenja las. Vpliva dobro na pospeševanje rasti las.

Zaloga vsakovrstnih vpietk striženih in zmešanih las
Oddelk za dame s separatnim vhodom.

Kupujejo se zmešani in odstriženi lasje po najvišjih cenah.

Trgovina delikates: Trgovina špecerije:

ZDRAVKO KRAJNC, KRANJ

KRANJ, nasproti o. kr. pošte in sodnije.

Zaloga žgane in surove kave. :: Zaloga praške gnjati, salam prve vrste in drugih dunajskih klobas v narezju. :: Različnih specialitet in rib v puščah. :: Direktni uvoz čaja in ruma od najcenejše do najfinejše vrste. :: Edina zaloga konjaka za zdravila z rudečim križem. :: Češke specialitete „GRIOTTE“.

246 52-12

Cene nikakor dražje kot drugod!

SINGER

šivalne stroje

naj se kupuje le v naših prodajalnah, ki se jih spozna po teh napisnih tablah.

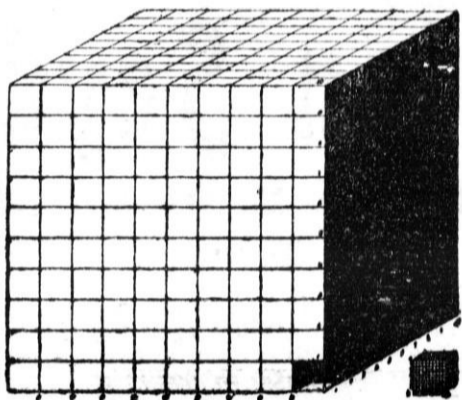

Naj se ne pusti premotiti po priporočilih, ki imajo namen, z navedbo imena SINGER prodajati že rabljene stroje ali stroje drugih vrst; kajti naši stroji se ne oddajo prekupcem, temveč se jih prodaja naravnost od nas cenjenemu občinstvu.

SINGER Co.

Akc. družba za šivalne stroje
Kranj št. 53. 14

Nova kubična knjiga!

Za vsakovrstni okrogli les, rezan ali tesan, v stari in novi meri, razvidno je iz sledečega kazala, da je to dosedaj najboljša kubična knjiga.

Kazalo:

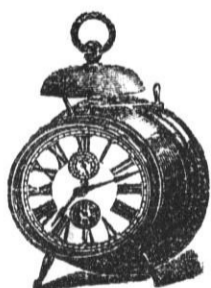
1. Okrogli les, premer v colah, dolžina v čevljih;
2. Okrogli les, premer v centimetrih ali v colah, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih čevljih;
3. Okrogli les, premer in obseg v centimetrih, dolžina v metrih, vsebina v kubičnih metrih;
4. Rezan in obtesan les za deske in trame vse dolžosti, debelosti in širokosti;
5. Preračunjenje col v centimetre;
6. Preračunjenje centimetrov v col;
7. Preračunjenje čevljev v metre;
8. Preračunjenje metrov v čevlje;
9. Preračunjenje kubičnih čevljev v kubične metre;
10. Preračunjenje kubičnih centimetrov v kubik čevlje;
11. Preračunjenje kubičnih metrov v kubične čevlje;
12. Tabela, po kateri se izračuna teža lesa;
13. Načrt, po katerem se lahko napravi merilo, da se lahko izračuna vsako kubično vsebino okroglih debel;
14. Kubična telesna mera.

238 52-20

Knjiga stane v močno celo platno vezana 5 K, po pošti 20 vln. več. K tej kubični knjigi se prileže tudi lahko zraven Hitri računar, ki je za trgovce z lesom zelo pripraven. Obe knjigi skupaj vezani staneta 6 K 20 vln.

Knjižica se dobiva pri založniku

Viljemu Požgaju v Kranju.

Mavricij Smolej urar

na Jesenicah štev. 19

priporoča svojo veliko zalogo pravih švicarskih žepnih ur

vsake vrste, dalje budilke, ure na nihala, prstane in verižice, po najnižjih cenah.

Popravila

se izdelujejo v lastni delavnici, ter sem zmožen po moji blizu 20 letni skušnjavi vsaka tudi najtežja popravila izvršiti natančno in po nizkih cenah. Popravljajo se budilke po 80 vln. do 140 K. Žepne ure od K 120 naprej. — Zaradi kakovosti priporočam posebno precizijsko ure

„INTACT“.

Kolesarske potrebnosti

NB. Ako želite imeti uro res dobro popravljeno jo ne dajate takim, ki urarije niti izučeni niso. 17-71

Prevode

288

iz laščine, francoščine, rusčine, češčine, poljščine, hrvaščine in bolgarščine in obratno preskrbi upravištvo „Gorenjca“.

Ludovik Borovnik

puškar v Borovljah (Ferlach na Koroskem)

se priporoča v izdelovanje vsakovrstnih puš za lovec in strelce po najnovejših si temih pod popolnim jamstvom. Tudi predeluje stare samokresnice, vsprejema vsakovrstna popravila, ter jih točno in dobro izvršuje. Vse puške so na c. kr. preizkuševalnici in od mene preizkušene. 181 52-34

Ilustrovani ceniki zastoj.

JOS. WEIBL

J. Spreitzerjev naslednik

LJUBLJANA,

Slomškove ulice št. 4.

Stavbeno-umetno in konstrukcijsko ključavničarstvo.

Žično omrežje na stroj, ograje na mirodvoru, obmejno omrežje, vežna vrata, balkoni, verande, stolpne križe, štedilnike i. t. d

Specijaliteta: 152-30

valjični zastori (Rollbalken).

Svoji k svojim! 256 52-11

Staroznana narodna tvrška:

Anton Iv. Počenko

GORICA :: ulica Jos. Verdi 26

postreže pošteno in točno s pristnimi belimi in črnimi vini iz lastnih in drugih prisnanih vinogradov po ceni 30-50 vln. liter; potem s plixenskim pivom «prazdroj» iz sloveče češke «Meščanske pivovarne», in izbornim protivinjskim pivom iz pivovarne kneza Schwarzenberga v Protivinu na Češkem, in sicer v sodčkih in steklenicah; z domačim pristnim tropinovoem I. vrste, lastnega pridelka v steklenicah.

Vino dostavlja na dom in razpošilja po železnici na vse kraje avstrijsko-ogrske države v sodih od 56 lit. naprej franko gorilška postaja.

Na zahtevo pošilja tudi vzorce.

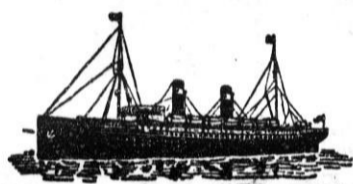
Večkrat premirano!

Glinaste peči 1 52-10

štedilnike, banje za kopeli, kakor tudi kipe, vaze in druge glinaste izdelke v vseh barvah, trpežne in cene priporoča

Avgust Dreise

prva in največja tovarna peči in glinastih izdelkov v Ljubljani.

Potnikom v Ameriko!!

priporoča generalna agentura

„Amerikanske in Withe Star Linie“

najhitreje vožnjo preko BASEL-PARIZ-CHERBOURG-NEW-YORK.

2 odhoda v tednu. — Hrana že v Baselu prosta. — Z velikanskimi in varnimi parniki teh prog prevoz od Cherbourga-New-York v resnici

5 1/2 do 6 dni.

Vsa potrebna in natančna pojasnila daje radovoljno in zastoj

Generalna agentura Jm Obersteg & Co., Basel

28 Aeschengraben (Švica).

260 18-10

Zlate svetilnje: Berlin, Pariz, Rim itd.

Najboljše kosmetično zobočistilno sredstvo

Seydlin

Izdelovatelj
D. Seydl
Ljubljana, Spital.-Stritar ul. 7

24-58
Dobi se
v
letarni
Šalnik

Sivalni stroji in kolesa

Tovarniška zaloga 180-48

Iv. Jax-a v Ljubljani

Dunajska cesta 17

priporoča svoje najbolj priznane šiv. stroje in kolesa

Ceniki na zahtevanje zastoj.

Največja tovarniška zaloga

vsakovrstnih slamnikov

Na drobno in debelo! Na drobno in debelo!

Za dame, gospode, deklice in dečke od najcenejše do najfinejše vrste, priporoča

galanterijska in modna trgovina.

Antona Adamiča v Kranju

Glavni trg.

Fini damski slamniki se lišpajo po najnovejši obliki, Popravila se točno izvršujejo.

Svila, svileni trakovi, lišp, cvetlice ter igle za slamnike vedno v zalogi.

Cene brez konkurence!

52-11

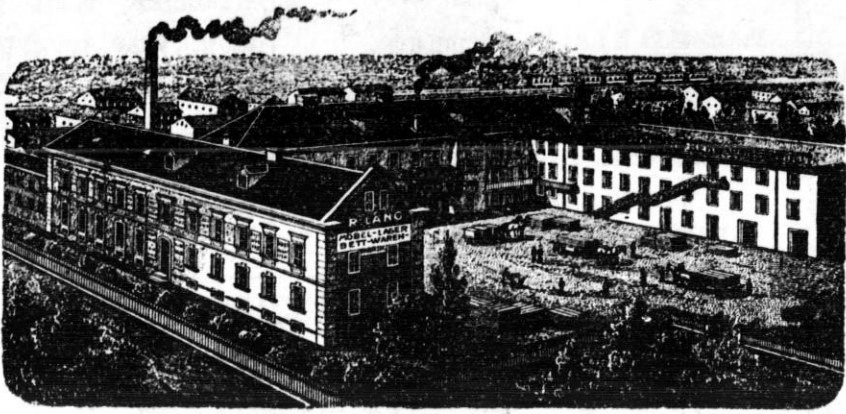
<p>Bluze vrhna in spodnja Krila Predpasnike Moderce Šerpe Pasove Ovratnike Mašence Jabots Srajce Perilo Otročje obleke Krstne oprave</p>	 <p>Potrebščine za šivilje Svila Baržun Tresse Čipke Vložke Aplikaci- jone Gumbe Vezanine</p> 	<p>Glace in svilnate rokavice Moderne srajce Ovratnike Kravate Nogavice Žepne robce Gumbe Denarnice Prsnike Naramnice Glavnike Garniture Milo Parfum</p>
<p>➔ Nova modna trgovina :: Salon za damske klobuke ➔ filijalka iz Ljubljane 195 52-30</p> <h2 style="text-align: center;">A. VIVOD-MOZETIČ V KRANJU</h2> <p style="text-align: center;">na glavnem trgu v hiši g. Pavšarja</p> <p style="text-align: center;">Priporoča za pomlad in poletje elegantne klobuke za dame in otroke pariške in dunajske modele. Žalno klobuke. * Klobuke sprejemam v popravilo.</p> <p style="text-align: center;">==== Zunanja naročila točno. ====</p>		
 <p>ženska ročna dela Predtiska- rija Vseh vrst pavola Svila Cvetlice Ročne torbice Moderne kapce Pačolane</p> 		

Martinova cesta 20 R. Lang Martinova cesta 20
 Postajališče električne cestne železnice pri šentpeterski cerkvi
LJUBLJANA :: Zalagatelj društva c. kr. avstr. drž. uradnikov.

Bogata zaloga pohištva yanko vrste v vseh osonah. Ogledala, slike v vseh velikostih.

Popolna oprava za vile. Špoojaliteta: Gostilniški stoli. Pohištvo iz železa, stroške postelje in vozički po vsaki cenji.

Modroci iz žilnatega omrožja, afričanske trave ali žime, prve vrste vedno v zalogi.

Za spalno sobo od 180 gl. naprej. Divan z okraški. Oprave za jedilne sobe, salone, pred-sobe, cele garniture.

Špoojaliteta v nevestnih balah. Veliki prostori, pti-tlično in v 1. nad-stropju. Čudovito poseni za hotele, vile in za letovišča 62 gl.

Za sobo; postelja, nočna omarica, o-mivalna miza, obe-šalnik, miza, sten-sko ogledalo.

Zobotehnični atelje Oton Seydl

pri g. dr. E. Globočniku
v Kranju

ZOBOVJA, tudi ne da bi se odstranilo koronino, z ali brez nebne plošče, iz KAVČUKA, kakor tudi ZLATA, dalje VRAVNALNICE in OBTURATORJI se izvršujejo po NAJ-NOVEJŠIH METODAH.

PLOMBE V ZLATU, PORCELANU, AMALGAMU in CEMENTU kakor tudi vse ZOBOZDRAVNIŠKE OPERACIJE izvršuje tu SPECIJALIST.

Odperto vsako nedelje od 8. do 6. ure.

POSOJILNICA V RADOVLJICI

registrovana zadruga z omejenim poročtvom

Rezeryna zaklada iznaša: <h2 style="font-size: 2em;">K 78.000</h2>	<h2 style="font-size: 2em;">s podružnico na Jesenicah</h2> sprejema hranilne vloge od vsakega in jih obrestuje po	Denarni promet v letu 1907.: <h2 style="font-size: 2em;">K 5.600.000</h2>
---	---	--

4 ¹/₂ ⁰/₀

brez odbitka rentnega davka. Hranilne knjižice se sprejemajo kot gotovi denar, ne da bi se pretrgalo obrestovanje.

Posojila

se dajejo na vknjižbe brez amortizacije po 5¹/₂% ali z 1% amortizacijo, na menice pa po 6%. — Eskomptirajo se tudi trgovske menice.

Posojilnica sprejme tudi vsak drug načrt amortizacijskega dolga.

Uradije se v centrali in v podružnici

vsak dan

od 8. do 12. ure dop. in od 2. do 6. ure pop. izvzemši nedelje pop.

Poštno-hranilnični račun centrale št. 45.867. Podružnice na Jesenicah št. 75.999.

120-41